

de physiologie het uitvoerigst behandeld; de kieming, sapstroom, ademhaling door middel van proefjes (voor een deel blijikbaar aan Osterhout ontleend). Morphologie, anatomie en systematiek worden minder uitvoerig besproken, maar toch wordt in korte, eenvoudig en duidelijk uitgedrukte paragraafjes nog aardig diep hierop ingegaan; bij anatomie komen ook de secundaire weefsels, de reductie-deeling, dubbele bevruchting bij angiospermen, endosperm en perisperm ter sprake; bij bacteriën worden ook de begrippen toxinen, antitoxinen, sera uitgelegd. Van de circa 70 afbeeldingen zijn de meeste overgenomen (zonder opgave van bron), de origineele zijn niet erg mooi. J. Hs.

M. de Koning. Dierenleven in onze Bosschen. Uitg. Mij. Kosmos 1926. f 2.90.

Een zeer smakelijk uitzien boek, mooi kunstdrukpapier, waarop de illustraties goed uitkomen: vogelfoto's van Burdet, veel aardige houtsnedeachtige pentteekeningen van J. de Bruyn en zoogdieren-plaatjes uit Floericke's Säugetiere des Deutschen Waldes, welke hier beter uitkomen dan in het oorspronkelijke boekje.

De text geeft in systematische volgorde de bespreking van de zoogdieren, vogels en insecten, die in onze bosschen van belang zijn. Vooral bij de zoogdieren (o.a. hert, ree, konijn) en bij de insecten (o.a. schadelijke kevers) blijkt uit de weergave van velerlei interessante trekjes, dat de schrijver zijn bosch en z'n boschdieren door dagelijkschen persoonlijke omgang door en door kent. J. Hs.

Ir. F. J. Faber. Geologie van Nederland. Encyclopaedie van de Wereldbibliotheek 1926, f 5.90.

Eindelijk een volledig en uitvoerig boek over de geologie van Nederland, waarin de algemeene geologische begrippen, voor zoover ze hier in Nederland te pas komen, duidelijk en uitvoerig worden besproken, maar waar ook de historische en stratigrafische geologie van Nederland, evengoed als de aan de oppervlakte waar te nemen vormen en verschijnselen, helder worden uiteengezet. Jammer dat het boekje een beetje duur is, maar het is heel mooi uitgevoerd (450 blz.) en zeer rijk geïllustreerd met 126 figuren, waaronder ook een paar gekleurde kaartjes. Het gaat in al de diverse onderdeelen met beknopt maar scherp en duidelijk geschreven hoofdstukken aardig diep op de zaken in. Het geeft aan het eind in een literatuurlijst wel aanwijzing voor verdere detailstudie in bepaalde onderdeelen, maar verwijst niet of slechts heel terloops naar de eenvoudiger of meer eenzijdige voorloppers: Mulder, v. d. Sleen, Heimans, v. d. Lijn, Bernink. Enkele foutjes, die de gebruiker misschien samen met die van het toegevoegde verbeterlijstje wil corrigeren zijn nog: in Tabel V (blz. 19) moet „Röt" 2 regels hooger staan, achter Bontzandsteen; op op blz. 341, no. 6 en 7 zoetwaterslakjes moet zijn landslakjes. J. Hs.

P. M. de Wolf. De Electronen-Theorie. 2e druk 1926. Æ. E. Kluwer, Deventer.

Van zijn destijds als glashelder geroemde boekje van 1913 geeft de schrijver thans een tweede druk. Dat hij daartoe het boekje noodzakelijk geheel moest omwerken en sterk uitbreiden (tot 87 blz.) begrijpt zelfs de buitenstaander door 't vergelijken van de data 1913-1926, waartusschen valt het tijdvak van Einstein en van Bohr. J. Hs.

VRAGEN EN KORTE MEDEDEELINGEN.

Vischdiefjes en Ratten. — De voornaamste vischdief-kolonies op de terreinen der Amsterdamsche Waterleidingen is het de laatste twee jaren niet erg voor den wind gegaan. Omtrent de oorzaak van het zoogoed als geheel mislukken der broedpogingen tasten we vrijwel in het duister. Telkens vonden we een paar weken, nadat een kolonie zich had gevestigd, de nesten ledig, de eieren stuk of verlaten en talrijk waren de doode volwassen vischdiefjes. De meeste dezer gedooide sterntjes was de kop finaal van den romp gescheiden. Eenige tijd daarna had de kolonie zich weer op een ander gedeelte gevestigd maar met geen ander resultaat. Ten slotte kwam er van koloniesgewijs broeden niets meer, her en der verspreid vonden we dan nog laat in de tijd wat nesten, soms op plaatsen waar je ze in het geheel niet verwachten zoudt. Eerst dachten we aan stroopende jongens uit

de nabije Zilk of Ruigenhoek, maar dat verklaarde nog niet de gedooide vischdiefjes, toen aan zilverbreeuwen, die de veel zwakkere sterntjes brandschatten. Ook een viervoetige roover, een bunsing, een hermelijn of dergelijke was een mogelijkheid. We vroegen de koddebeiers en opzichters eens, maar deze wisten evenmin een verklaring. Wel vonden we soms kleine spoortjes, van een viervoetig diertje maar veel verder kwamen we niet, totdat ik in het laatst van Juli 1925 bij een bezoek aan „de „Beer” van Simon de Jager, de bewaker van deze kostelijke broedterreinen hoorde dat de sterntjes nogal te lijden hadden van de ratten. Die ratten waren afstammelingen van de deserteurs van een vleeschboot, die daar in den winter van 1924—1925 gestrand was. Honderden van deze kleine roovers hadden zich gevestigd in de molshoopachtige, met helm gekroonde voorduintjes. Daarin hadden ze hun holen gegraven en vóór de openingen vond ik tientallen doppen van vischdiefjes en dwergsterntjes eieren. Dat was als het ware het keukenafval, welke ze voor de deur van hun woning hadden gedeponeerd. Het was dien dag nogal winderig en dan is het zeer ongewenscht om lang tusschen de nesten te scharrelen, vooral nu er zooveel pas uitgekomen jongen waren, maar het spijt me wel honderd pond klontjes, dat ik van een dergelijke opeenhooping van eischalen geen foto heb gemaakt en geen tijd had om nu eens een halve dag te spandeeren, teneinde zoo'n eiroovende rat te bespieden. Van het rooven van jonge vogels was niets te bespeuren, de gecconsumeerde eieren bleken allen, gezien de bloederige binnenzijden der doppen, reeds sterk bebroed geweest te zijn.

Een vischdief-kolonie achter de Westen op Texel is in 1925 eveneens door de rattenplaag bezocht en werd zoogoed als gedecimeerd en dit jaar moesten de zilverbreeuwen van de Boschplaat op Terschelling het ontgelden.

We hebben in de Amsterdamsche Waterleidingduinen nooit ratten kunnen constateeren, maar het lijkt ons niet geheel onmogelijk, dat zij ook hier de oorzaak waren dat het met de sterntjes daar niet al te best ging.

JAN P. S.

Late Zwaluw. — Als een bijzonderheid kan ik melden dat de huiszwaluwen, tenminste enkele, in Groningen zijn gebleven tot en met den laatsten dag van October. Ik werd verrast op de eerste dagen van November door het zien van boerenzwaluwen boven de gracht van 't Noorderplantsoen alhier, welke heen en weer scheerden boven 't water, te happen naar een enkel insectje, waarvan de ééne het volhield tot en met den 9 November. Den 10 November was het beestje verdwenen, het was toen zeker 's morgens op reis gegaan naar 't warmere Afrika. Naar ik meen is deze datum verbazend laat voor zwaluwen. Zijn er lezers die ze nog later gezien hebben?

Groningen, Schip, Bedumerweg t.o. 84.

J. H. GELDERLOOS.

Late Zwaluw. — Misschien moge het u interesseeren, dat ik Woensdag j.l. 24 Nov. in de bebouwde kom van Ommen een zwaluw zag vliegen. Den ganschen middag heeft het diertje langs de huizen gevlogen. Misschien is zulks absoluut geen bijzonderheid dat er een achterblijver is, maar ik meende toch goed te doen u dit te berichten.

Ommen, 26 November 1926.

O. E. MERINGBOSCH.

Plantengroei der Noordzee-eilanden. — Hoewel bezig met een studie over de flora van onze Noordzee-eilanden, ben ik nog niet in 't bezit van Holkema: De Plantengroei der Noordzee-eilanden en van G. A. Wumkes: Tusschen Flie en Borne. Waar het meer en meer onmogelijk wordt, deze studies dan eens hier, dan eens daar te leenen, vraag ik of wellicht iemand van het eventueel bezit afstand zou kunnen doen. Ik ben tot een belangrijk offer mijnerzijds bereid. — J. W. van Dieren, assistent aan het Botanisch Laboratorium Plantage Middenlaan, Amsterdam.

Ik heb mijn exemplaar uitgeleend aan eenige jongeren. Aan wie ook weer? Willen zij het even opzenden aan den heer Van Dieren, dan is hij meteen geholpen.

THUSSE.

Vanmorgen, langs de Kralingsche Plas wandelend, zag ik op $\pm$ 30 Meter afstand een kokmeeuw luid schreeuwend en klapwiekend zich steeds ongeveer een meter boven een aalscholver bewegen.

Door het geschreeuw gelokt kwamen nog een paar meeuwen aanvliegen en nu bestookten zij met hun drieën den zwarten gast. De aalscholver had geen aas in den bek en verdedigde zich met opgeheven snavel tegen de meeuwen.